

Regionaal kader Zorglandschap Wmo 2020-2026

Aan de gemeenteraad

VOORSTEL

Wij stellen u voor:

1. Het Regionaal kader Zorglandschap Wmo 2020-2026 inclusief verwerking van het gezamenlijk advies van de adviesraden sociaal domein vast te stellen.

INHOUD

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben gevraagd om regionale plannen voor het beschermd wonen op te stellen. Reden hiervoor is dat alle 355 gemeenten vanaf 2022 zelf verantwoordelijk zijn voor het beschermd wonen. Deze verantwoordelijkheid ligt nu nog bij de 43 centrumgemeenten, waaronder Almere. Vanaf 2026 krijgen alle gemeenten mogelijk ook zelf de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke opvang, nazorg aan ex-gedetineerden, vrouwenopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), verslavingshulp en ondersteuning aan zwerfjongeren.

Vanaf 1 januari 2021 krijgen mensen met psychische problematiek die levenslang zeer intensieve zorg nodig hebben, toegang tot zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz). Dit zal gelden voor een deel van de cliënten die nu beschermd wonen. Het is niet bekend om hoeveel mensen het gaat; cliënten die hiervoor in aanmerking komen, worden dit jaar opnieuw geïndiceerd door het Centraal orgaan Indicatiestelling Zorg (CIZ).

De Rijksoverheid monitort of gemeenten een inhoudelijke visie opstellen en aangeven hoe zij de zorg en ondersteuning aan kwetsbare doelgroepen vormgeven. De opdracht is ook om vast te leggen met welke gemeenten/in welke regio zij samenwerken en hoe de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeenten in de regio eruitziet. Deze afspraken moesten worden vastgelegd voor 1 januari 2020.

Gemeente Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder en Urk willen de bestaande samenwerking voortzetten. De wethouder van de gemeente Zeewolde heeft aangegeven de samenwerking met de regio Veluwe op het gebied van de regionale Wmo te onderzoeken. Het college van gemeente Zeewolde heeft nog geen besluit genomen over de keuze voor de regio Veluwe of de regio Flevoland. Uiterlijk in februari 2020 moet hierover duidelijkheid zijn. De rijksoverheid is hiervan op de hoogte gebracht en heeft er begrip voor dat onze regio, net als sommige andere regio's, nog wat meer tijd nodig hebben.

Het Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026 regelt de zorg voor zeer kwetsbare inwoners met ernstige psychische problemen. Voor het ondersteunen van deze groep inwoners blijven vormen van gespecialiseerde ondersteuning en een gedifferentieerd aanbod nodig. Daarom blijft regionale samenwerking noodzakelijk, ook wanneer de verdere decentralisatie vorm krijgt.

Het voorstel is om de samenwerking te organiseren op een manier die het beste aansluit bij de lokale infrastructuur (lokaal waar mogelijk en regionaal waar nodig) en om afspraken te maken

over:

- wat een lokale verantwoordelijkheid en wat een regionale verantwoordelijkheid is;
- welke voorzieningen lokaal en welke voorzieningen regionaal worden georganiseerd;
- de financieel kaders die aansluiten bij de nieuwe verantwoordelijkheden;
- hoe we de samenwerkingsafspraken uit het regionaal kader borgen in de centrumregeling.

In het Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026 staan de visie, de ambities en de transformatieopgaven van de Flevolandse gemeenten voor het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang voor de korte en middellange termijn. Het kader geldt als toetssteen voor te maken keuzes en bouwt voort op het Regionaal kompas Flevoland 2018-2020.

Ambitie

Het Regionaal zorglandschap Wmo Flevoland richt zich op de zorg en ondersteuning van inwoners met een kwetsbaarheid en/of een ondersteuningsvraag door psychische problemen, verslaving, een lichte verstandelijke beperking en/of problemen door huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze mensen helpen we om zo veel mogelijk naar een normale leefsituatie te komen. Daarbij blijven ze zo veel mogelijk in hun eigen woonomgeving. Hun behoeften en mogelijkheden staan centraal. Eigen regie, inzet op kansen en het aansluiten bij wat iemand wil en kan zijn namelijk belangrijke voorwaarden voor herstel. Doorverwijzing naar het beschermd wonen of de maatschappelijke opvang is alleen nog aan de orde als thuis wonen niet (meer) verantwoord of veilig is. Opvang of 24-uurszorg duurt in dat geval zo lang als nodig, maar zo kort als mogelijk. We zorgen voor continuïteit in de begeleiding en voor flexibiliteit in op- en afschalen.

Bij deze ambitie hanteren we de volgende kernwaarden voor het geheel aan taken binnen het zorglandschap Wmo 2020-2026:

- We werken met een mensgerichte aanpak (de inwoner staat centraal). Dit betekent dat inwoners waar mogelijk in hun wijk blijven wonen en zelf eigenaar zijn van hun plan. Hierbij zetten we de ondersteuningsbehoefte voorop in plaats van de diagnose.
- Zorg en ondersteuning zijn dicht bij huis, passend, persoonlijk en gericht op alle aspecten van het leven. Deze manier van werken zetten we zo veel mogelijk in voordat afzonderlijke gemeenten in 2022 de verantwoordelijkheid krijgen voor het beschermd wonen.
- We zorgen voor een warme, soepele overgang voor kwetsbare inwoners tussen wonen in een instelling en wonen in de wijk. Die overgang is nu nog te groot. Mensen maken voortaan in de instelling al kennis met hun ambulante hulpverlener. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om de persoonlijk begeleider uit de instelling tijdelijk mee te laten draaien in de ambulante hulpverlening. Dit gaat niet vanzelf. We streven naar aanvullende ondersteuning door maatjes en vrijwilligers met op de achtergrond de hulpverlener (waakvlamcontact) en bijvoorbeeld een casemanager.
- We willen een warme, soepele ontvangst in de wijk. We beseffen dat bepaalde wijken veel sociale woningbouw hebben. Hier komen naar verhouding veel mensen te wonen met een psychische kwetsbaarheid. Deze wijken verdienen onze bijzondere aandacht.
- We hebben oog voor de inwoners in de wijken en zorgen dat zij hun signalen en zorgen kunnen melden. We streven naar voldoende comfort en draagvlak door van tevoren zo veel mogelijk te kijken naar wie in welke wijk komt te wonen (spreiding). Ook leggen we contact met inwoners in de wijk om ze te informeren over nieuwe burens zoals Mike en Maarten (zie pagina 4-6). Daarnaast zorgen we voor nazorg in de wijk als er een escalatie is geweest.

Op basis van deze ambitie zijn vijf hoofddoelen geformuleerd voor de komende jaren met bijbehorende randvoorwaarden voor succes:

- Versterking draagkracht en draagvlak wijken, zodat inwoners zich er welkom voelen.
- Huisvesting en beschikbaarheid van voldoende woningen.
- Intensivering van een gedifferentieerd en gespreid aanbod van ambulante en (hoog)specialistische vormen van zorg en ondersteuning.

- Cliëntondersteuning, ervaringsdeskundigheid en betrokkenheid van de omgeving.
- Transformatie binnen de beschikbare budgetten.

In het uitvoeringsprogramma wordt de concrete invulling uitgewerkt van de hoofddoelen benoemd in het regionaal kader, deze is in de loop van 2020 gereed.

ARGUMENTEN

Dit regionaal kader is de uitkomst van een denkproces met professionals en ervaringsdeskundigen uit het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang, woningcorporaties, vertegenwoordigers van de regiogemeenten, bestuurders en raadsleden. In 2019 is er veel uitwisseling geweest tussen alle betrokkenen in themasessies. Ook is er kwantitatief en kwalitatief onderzoek uitgevoerd om meer te weten te komen over psychisch kwetsbare inwoners in Flevoland. Het kader is voorgelegd aan de adviesraden van de gemeenten in regio Flevoland. Er zijn een drietal interactieve bijeenkomsten georganiseerd om adviesraden mee te nemen in het nu voorliggende regionaal kader. Ook de gemeenteraden zijn via een raadsinformatiebijeenkomst geïnformeerd en betrokken.

In het gehele proces hebben ervaringsdeskundigen meegedacht; dit leverde waardevolle adviezen op die een plek zullen krijgen in het uitvoeringsprogramma. Een advies was o.a. om zorg te dragen voor flexibele hulpverlening met een beschikbaarheid van 24/7 na uitstroom uit een voorziening met verblijf.

Cliëntenorganisaties en maatschappelijke organisaties blijven actief betrokken bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma en bij de daadwerkelijke uitvoering van het beleid.

KANTTEKENINGEN

Het is niet wenselijk om geen regionaal kader op te stellen, omdat de gemeente dan niet voldoet aan de wettelijke eisen uit de Wmo en de opdracht vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De huidige kaders welke zijn vastgesteld in het Regionaal kompas Flevoland hebben een looptijd tot en met 2020. Vervanging van het kompas en actualisatie van de kaders is wenselijk gelet op de (voorbereiding op) actuele ontwikkelingen in het sociaal domein.

De overgang naar een aangepast stelsel kan alleen als er sprake is van een sterke regionale samenwerking. Voor 1 januari 2021 moet de samenwerking in de regio opnieuw worden vastgelegd. De huidige regio-indeling omvat alle Flevolandse gemeenten en sluit aan bij aanverwante regio-indelingen zoals voor jeugdhulp, de veiligheidsregio, de GGD en de samenwerkingsafspraken over de implementatie van de Wet verplichte ggz.

Gemeente Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder en Urk willen de bestaande samenwerking voortzetten. Of ook gemeente Zeewolde de bestaande samenwerking wil voortzetten is nog onduidelijk. De wethouder van de gemeente Zeewolde heeft aangegeven de samenwerking met de regio Veluwe op het gebied van de regionale Wmo te onderzoeken.

Het langer zelfstandig thuis wonen van inwoners met ernstige psychische kwetsbaarheid en kortere opname duur in 24uursvoorzieningen zoals Beschermd wonen, leidt tot een groter beroep op sociale huurwoningen. Ook leidt deze ontwikkeling tot een groter beroep op gespecialiseerde voorzieningen/ gespecialiseerde expertise. Mogelijk komen hierover nog landelijke afspraken over de inkoop van specialistische voorzieningen en voldoende geschikte woningen.

De bestuurlijke afspraken zoals geformuleerd in 3.7 vormen de basis van de regionale samenwerking. Deze afspraken zullen worden verwerkt in een aanpassing van de Centrumregeling en ter besluitvorming worden aangeboden aan de Flevolandse gemeenteraden.

MIDDELEN

Ten tijde van het vaststellen van het Regionaal kader Zorglandschap 2020-2026 is nog niet

bekend wat de financiële gevolgen voor de gemeente kunnen zijn. Het is de bedoeling dat de activiteiten zoals beschreven in het plan budgetneutraal uitgevoerd kunnen worden. Met nadruk wordt gesteld dat het uitgangspunt zoals geformuleerd in het Regionaal kader zorglandschap is om de regionale transformatieopgaven budgetneutraal uit te voeren.

Voor de uitvoering van de huidige centrumgemeentetaken ontvangt Almere jaarlijks een doeluitkering van ongeveer € 54 miljoen waarvoor zij ook budgetverantwoordelijk is. De doordecentralisatie van taken en budget vindt stapsgewijs plaats vanaf 1-1-2022.

Naar verwachting zal de meicirculaire 2020 duidelijkheid bieden over de financiële middelen in de nieuwe situatie inclusief het effect van de toegang van huidige cliënten van beschermd wonen tot de Wlz. Wij zullen u informeren zodra de financiële kaders duidelijk zijn.

De huidige inzichten wijzen erop dat Flevoland te maken krijgt met een korting van enkele miljoenen. In de regionale samenwerking betekent dit dat er een grote inspanning nodig is om tot kostenefficiëntie te komen. Dit om regionale en lokale kosten op te vangen. In het uitvoeringsprogramma werken we dit nader uit. De gemeenteraad wordt geïnformeerd zodra het uitvoeringsprogramma gereed is.

Het college van Dronten

drs. T. van Lenthe
Secretaris

drs. J.P. Gebben
Burgemeester